

תל-אביב-יפו
ההסתדרות

מאח גולדה מאירסון

גם ליריב פוליטי מגיע שנבין אותו, שנבין לרוחו ולנפשו. אם אנחנו נסקור קצת את העבר, נבין מדוע לבו של ראש הגוש האזרחי בתל-אביב מר עליו, מדוע הוא כל כך מתנגד לממשלה הזאת. אנחנו צריכים לזכור מה תולדות עליתו לשלטון בתל-אביב. היתה פעם בארץ הזאת ממשלה שלא התחשבה הרבה, אם הרוב בע. ת. א. רוצה במר רוקח או רק המיעוט רוצה בו. מסיבות שהיו ידועות לה, היא החליטה בניגוד לרוב בע. ת. א. שמר רוקח צריך להיות ראש העירייה. וותיקי העיר בודאי עוד זוכרים, שמשך שנים רבות חלק גדול של העיר, ושל הארץ, לא היה קורא למר רוקח ראש ע. ת. א. הוא היה ידוע כראש העיר החמונת. והוא יודע היום אל נכון, שמהממשלה הזאת הוא לא יקבל מינוי... כי בתל-אביב, בחיפה ובירושלים, ובמושבה הקטנה ביותר, ובכפר הקטן ביותר יהיה שלטון נבחר בצורה דימוקרטית, ישירה, הגונה — ולא אחרת.

שלטון רוקח התנכר תמיד לתנועה הציונית

במשך הרבה שנים היתה פרובלימה נצחית בארץ באיזה דרכים יש ללכת בכדי שע. ת. א. תלך עם הישוב, עם הסוכנות; שהיא לא תפרוש, שהיא לא תעמוד מנגד. בימים המרים ביותר של מאבקנו נגד ממשלת המנדט היתה תמיד הבעיה הרצינית שהגוש האחראי לשלטון העיר תל-אביב לא ראה את עצמו כחלק בלתי נפרד מהישוב ומהתנועה הציונית. כמה לעג, כמה זלזול הראה הוא לקונגרס הציוני, לבחירות לקונגרס הציוני. לכל הענין שמילא את לב הארץ והעם היהודי — והרי רק על כנפי התנועה הציונית הגענו למה שהגענו. אף פעם לא היתה הרגשה לישוב, שהשלטון בעיר הזאת הוא חלק אינטגרלי של התנועה הציונית וכל המתהווה בה. וכמה היינו אנו, אנשי תל-אביב, מקנאים בעירית חיפה. היתה הרגשה ששם אין סתירה בין הישוב ובין הנהגת העיר. בתל-אביב ידענו תמיד, שאנחנו עומדים במערכה נגד שלטון הארץ, ויחד עם זה במערכה — בכדי להכניס את ע. ת. א. לתוך המאבק הזה...

עוד זכורים לנו ימי הסיוע, ימי חוסר העבודה בתל-אביב. עוד זכורות לנו מערכות שונות ומרזות. אף פעם לא היה בטחון, שתל-אביב תעמוד עמידה דומה לכל תא אחר בישוב, וזה היה בימים

שכל תא מקומי היה גרעין של שלטון עברי בארץ. היה תא של שחרור ועצמאות, באשר לא היתה לנו ממשלה מרכזית עצמאית. אז היה חשוב עד לאין ערוך, שכל תא מקומי יהיה איתו, יהיה בעל משמעות, יהיה לאומי, פטריוטי, במובן הנכון של המלה. ותמיד ידענו, שהעיר הגדולה הזאת עם האוכלוסיה הגדולה הזאת, דוקא התא המקומי הזה הוא הפחות בטוח מאיזו מושבה שהיא!

אולם טעות היא, אם חברים, או אזרחי העיר בכלל יגיעו לידי מסקנה שעכשיו כשיש לנו ממשלה, יש מדינה, לא תוכל תל-אביב לעשות שום דבר מסוכן, חברים, טעות היא! ברור, בחיים המדיניים החיצוניים יש ממשלה אחת, אבל האם נכון הוא להגיד שהמערכה היחידה שלנו היא המערכה החיצונית, המדינית כלפי חוץ? נדמה לי, שכל היודע מה נעשה עכשיו בארץ, מוכרח להגיע לידי מסקנה שלמ" רות שמערכתנו המדינית החיצונית עדיין נמשכת, למרות שהמשלחת של מדינת ישראל נאבקה בלייקסאכטס בענינים חמורים מאד, לא זה הדבר המכריע, לא זה הדבר העיקרי עכשיו, דוקא השאלות הפנימיות הן הדברים החשובים עכשיו, המכריעים. הדבר המכריע הוא איך נקלוט את העליה הגדולה הזאת, איך נחנך את הציבור ואיך נחנך את עצמנו לקראת העליה הזאת.

האם אנחנו נסתפק בדיבור על עליה, בכתיבת מאמרים על עליה? האם נוכל להסתפק בסיסמאות ונפקיר את העולה ואת משפחתו ואת ילדיו? האם אנחנו יכולים להרשות לעצמנו שנחיה בחיים כפולים אלה— אחד בפה ואחד בלב?

בענין קליטת עליה לא מספיק מה שהממשלה המרכזית והסוכנות עושות. הכרחי שכל תא ותא מקומי בישוב יחיה את ענין קליטת העליה כענינו הוא. לא יתכן, שיהיה תא עירוני, עירייה, מועצה מקומית, שתחשוב שענין קליטת העליה זהו רק ענין לממ" שלה: בן-גוריון רוצה עליה בלתי מוגבלת — יקלוט, ידאג לכך, אבל מה זה שייך לנו?...

שלטון רוקח לא נתן יד לקליטת העליה

יכולתי לספר הרבה סיפורים על ההיאבקות עם מועצות מקומיות, עם תאים מוניציפאליים על כך, שהם יספחו שכונה זו או שכונה אחרת. יכולתי לספר רבות, שבמקומות ידועים סופחו שכונות עולים בעיקר הודות למועצת הפועלים במקום זה או אחר, שנתרמה בעזר של תעסוקה, חינוך, עבודה תרבותית וקליטה ממשית של העולים. וכמה מקומות נשארו בלי דאגה, באשר התא המקומי, המועצה

המקומית או העירייה, איננה רוצה לקלוט, איננה מוכנה לצרף אליה את השכונה החדשה? ברור, משתכן חדש, עולה חדש, שוכה להיכנס לביתה, אין למועצה מיד ריווח ממנו. ברור שבכל שכונה כזאת, בכל בית כזה ובכל משתכן, צריך קודם כל להשקיע, ומעטים הם המקומות המוכנים להשקעה הזאת.

לפני שבוע שבועיים ישב אצלי ראש עירייה צעירה אחת, לא מהגוש האזרחי, וטען: אני רוצה לספח אלי עוד מקומות (והוא סיפח כבר די גם בעבר). אינני יכול לשאת — אמר הוא — שבמרחק קטן מהעירייה שלי יש שיכון עולים, וכאילו הופקר. איש לא דואג לו. אם יש בית ספר לילדים ותיקים בעיר שלי, גם הילדים האלה מוכרחים ללכת לבית-הספר. אלא שאחרי סיפוח השכונה — לא דאגו לעולים ולא לותיקים. הוא דורש כביש, בכדי שהילדים ילכו לאותו בית הספר עם הותיקים.

השאלה היא, אם ת"א יכולה להרשות לעצמה בענין קיבוץ גלויות וקליטת עליה ממשית לא להיות גורם גדול מכריע כמעט. המדינה איננה דבר של אבסטרקציה. מדינה — פירושה צירוף של כל תא ותא, צירוף של כל איש ואיש, ובמידה שכל איש הוא חזק, כל איש הוא גאמן וכל תא יודע ונאמן ודואג, רק באותה מידה יכולה המדינה כולה להיות חזקה, ויכולה למלא את תפקידיה.

מתוך כך טעות גדולה היא, היכולה להיות טעות פטלית, אם חברים ואזרחים סתם יחשבו: עכשיו במדינת ישראל אין סכנה ולא חשוב מה תהיה הנהגת העיר. חשוב מאד! כל מקום קטן חשוב. אבל תל-אביב לעת-עתה אחת ויחידה היא בגדלה. בהיקפה, ואי-אפשר להגיד, שלא חשוב מה יהיה על החלק הזה של מדינת ישראל.

הגוש האזרחי בתל-אביב הוא באופוזיציה לממשלה בכנסת, ואני זוכרת בעיקר בקורת קשה מאד שמתח מר רוקח, כנאום מלא רגש, על השיכון שהממשלה בונה. ועוד מצלצלת באזני הקריאה המלאה פתוס של מר רוקח: היתכן לבנות רק חדר אחד למשפחה? היתכן, ש'3—4 אנשים יחיו בחדר אחד? האם יחידה של שני חדרים איננה המינימום שבמינימום לכל משפחה? ישבתי ושמעתי וחשבתי: מה קרה פה? האם שכח עכשיו מר רוקח, מתוך דאגתו הרבה לעולים חדשים, את הותיקים הגרים בעיר שלו? האם האלטרואיזם שלו הגיע עד לידי כך, שהוא דואג ליחידת דיור הוגנת רק לאנשים חדשים? ומה על אנשים ותיקים היושבים פה 10—15 שנה? האם שכח מה נעשה בשכונת התקוה? האם שכח מה נעשה בכל הצריפים והצריפון-נים בשכונות אלו? כמה משפחות ותיקות ישנן בתל-אביב, שהיו

הושבות את עצמן למאשרות, לו עירית תל-אביב היתה מעמידה לרשותם יחידת דיור באותם התנאים שהממשלה מעמידה עשרות אלפים דירות לעולים שמקרוב באו לארץ. שני חדרים? נפלא! וכל הכבוד למר רוקח, שסוף-סוף למד איזה דבר מסיעת הפועלים בתל-אביב, שגם לפועל דרושים תנאי דיור. אבל הוא למד רק להגיד זאת ולא למד לעשות זאת. (צחוק באולם) ואם לא למד במשך כל השנים אין לו תקווה עוד לעשות זאת, אין לו כל תקווה עוד. כל איש ואיש לומד, כנראה, רק עד גיל ידוע... אנחנו הספקנו ללמוד, הוא לא ילמד עוד. המורים היו טובים, אך התלמיד לא הצליח. אם כן אין להחזיר אותו לראש העינים.

אבל זה לא תמיד חטאו של איש. זו מפלגה, זה מעמד, זוהי שיטה. בסיעה שלו בכנסת, בכל הויכוח על צנע, כל נאומי של מר רוקח או של מר ספיר, מתחיל כך: אנחנו בעד קיצוב. כאשר מתחיל לים ככה, הרי זה לכאורה נפלא. אולם יש מלה אחת קטנטונת בת שלוש אותיות בשפה העברית והיא המסוכנת ביותר, מפני שהמלה הקטנטונת הזאת מהפכת את כל אשר קדם לה. אחרי המשפט „אנחנו בעד הקיצוב“, מתחיל הנאום הממשי שלהם במלה „אבל“, ואחרי המלה „אבל“ ההיפך מקיצוב, ההיפך מדאגה להמונים.

גם שפע וגם עליה בלתי מוגבלת — לא בכוחנו

איפה נמצא הילד בארץ. איפה התינוק בארץ שאיננו מבין מהי ממשלה? ממשלה בארץ דימוקרטית היא רק ביטוי של רצון העם. לא בכל העולם ככה, אבל בארצנו המשטר הוא דימוקרטי, וכך יהיה! העם הזה היושב בציון יודע: הוא לחם והוא בנה והוא יצר בארץ רק לשם דבר אחד ויחיד — לקלוט עליה. ומעטים מאתנו חשבו שהם בחייהם יזכו לרגע הזה, שנוכה להיות עדים ופעילים בתהליך הממשי של קיבוץ גלויות. האם כבר שכחנו את אותם הימים ואותם הלילות, כשהיתה עוברת מפה לאוזן השמועה: אניה מתקרבת. מי יודע היית פסו או לא ייתפסו? האם אנחנו איננו זוכרים את האוירונים האלה שהיו מתחילים להסתובב מהבוקר, וזה היה סימן לנו שהאניה נמצאת בלב ים וחרדנו מה יהיה גורלה. האם כבר שכחנו מה שלמנו בעד האניות האלה, מה היינו מוכנים לשלם או? מה היה כל הפרק הזה, שיירשם בתולדות עם ישראל כאחת האגדות הנפלאות ביותר: עליה ב' ומלחמה על עליה ב'? כלום באה עליה ב' סתם מתוך רצון למאבק, מתוך רצון למלחמה?

היה הכרח יהודי בדבר הזה. האמנו באמונה שלמה שחיי העם תלויים בהצלחת המלחמה.

ועתה שוב אין צריכים להיאבק על גישתה של אניה לארץ. השערים פתוחים ואין מעכב. וזה תלוי בנו ורק בנו. ואם הממשלה הזאת אומרת: בעד קיבוץ גלויות, למען עליה, היא מבטאת במאה אחוז את רצון העם. העם היושב בציון רוצה בכך. זאת ולא אחרת! העם היושב בציון יודע, כל ילד בישוב יודע ששני הדברים יחד, גם סיפוק הצרכים בשפע וגם עליה גדולה — לא בכוחנו. באמת, האנשים הכותבים את המאמרים ב„הבקר“ (כמעט שלא נאה להזכיר את שמו של עתון אחר בחברה הגונה, על כן נסתפק ב„הבקר“) — קשה להאמין שהם אינם מבינים מה שהם כותבים. הם מבינים יפה, אבל מתוך זלזול בקורא ובאינטליגנציה המינימלית של האיש היושב בארץ מרשים לעצמם לכתוב: הממשלה לא רוצה, הממשלה לא יכולה וכו'.

הממשלה הזאת לא הגיעה לשלטון על ידי כך שהיא הבטיחה שפע לבוחרים. אנחנו עומדים עתה ערב בחירות גם לכנסת. ואני מבטיחה לכם שאף אחד מן החברים היושבים בממשלה לא יבטיח במלחמת הבחירות שפע גם לעתיד הקרוב. לא נבטיח בשום פנים, כי מי שיבטיח שפע עושה זאת על חשבון אחד משני הגורמים, או על חשבון שניהם יחד: זה יכול להיות או על חשבון העליה או על חשבונם של ההמונים הגדולים.

אנחנו מייצגים תנועה שראתה את עצמה תמיד, בעבר, ובהווה זהה עם המוני העם. על כך, אם אנו מגיעים לשלטון בעירייה, במושבה בסוכנות ובממשלה, הרי זה משום שהעם נותן בנו את האמון והאמין בדרך שלנו. אנחנו אומרים היום: עליה גדולה ובלתי מוגבלת מוכרחה עוד במשך שנים להביא בארץ לידי כך, שכל אחד יצטרך לוותר על דבר מה. אנחנו נחתור אמנם לקראת זה שהויתור יהיה עד כמה שאפשר קטן, אבל אני אומרת בפשטות ובגלוי שגם אם יהיה צורך בויתור הרבה יותר גדול, נשאל את העם אם הוא רוצה לסגור את שערי חיפה, תל-אביב, לוד וכו' — ואנחנו בטוחים, שהעם הזה יענה פה אחד: לא! השערים יישארו פתוחים! ואם נצטרך לשלם בעד השערים הפתוחים, נשלם. כי מי פתי ולא יבין שבעבר שלמנו כבר את המחיר הגדול ביותר.

כלום הצנע הוא המחיר הגדול ביותר שאנו משלמים בעד עליה? הכבר שכחנו? לפני שנתים, לפני שנה וחצי היינו עוד בתהליך של השלום מחיר יקר ואיום בעד האפשרות הזאת של עליה. ברור, שצנע

זה דבר קשה. קשה להסתפק במינימום שאנו מקבלים עכשיו. אבל אנחנו יודעים, שזה לא מוכרח להישאר לנצח. יש לנו כוח יצירה. הארץ עניה אבל כמעט יום יום מתגלה, שהארץ יותר עשירה מאשר חשבנו. הארץ הזאת שאנו מכירים אותה ואוהבים כל כך, ואהבנו אותה גם כשחשבנו שהיא עניה מאד, מתגלה בעשרה יום יום. נחוצים מאמצים רבים, נחוצה עמידה תקיפה — ונגלה את אוצרותיה. לא זהב, לא ברזל ולא פחמים. אבל יש אוצרות גדולים בארץ הזאת. והארץ הזאת תתן לנו אוכל ולחם. והפועלים שלנו וגם העולים החד- שים רוצים לייצר יותר. רוצים ללמוד. במשך התקופה האחרונה הומנו מומחים שונים, והם מדברים בהתפעלות על רצונם של הפועלים ללמוד שיטות חדשות של ייצור ועל יכולת התפיסה שלהם. זה בשבילנו לא פלא. לפעמים על ידי סידורים קטנים, על ידי הקלה בעבודה אפשר לייצר הרבה יותר.

תעמולת הזוועה נגד מדינת ישראל

מישהו מכס ראה אולי את „הבוקר“ בימי ועידת ירושלים. קראתם אולי באיזה „עידוד“ נתקבלו יהודי אמריקה שבאו אז. כמה זלזול, כמה הלצות מן המין הידוע, ונבואות שחורות נזרקו אז? מדוע? למי נחוץ שיהיה רע בארץ? למי נחוץ לכא את הישוב? למי נחוץ להכניס התמרמרות ודכאון ויאוש בלב הישוב?

יזמה פרטית... יום יום, שבוע שבוע בא לכל אחד מאתנו יהודי ומספר: באתי הנה ואני רוצה להשקיע כסף, והנה באים אלי יהודים ואומרים: אל תעשה זאת! הממשלה הזאת, הממשלה הסוציאליסטית תלאים את הכל. היא תקח להסתדרות 50%, 75%. יהודים שבאים מחו"ל עם יזמה פרטית ורוצים להשקיע כסף מאמינים בנו, מאמינים בארץ, מאמינים בישוב, מי אומר להם לא לעשות את זה? מי מגרש אותם מהארץ? מי רוצה לעקור מלבם כל תקוה וכל אמונה? אלה הדואגים כביכול לשפע, הדואגים כביכול שיבואו יהודים האומרים כל הזמן, שהממשלה לא נותנת ליהודים לבוא...

הסיסמא של הגוש ההוא היא כידוע, שאנחנו, הממשלה, מעונינים רק ביהודים בלי כסף. יהודי עם כסף לא יכול כביכול לקבל ויזה להכנס לארץ. והרי אנו אומרים: כל יהודי! אם יש תעמולת זוועה בחו"ל נגד השקעות הון בארץ, הכתובת שלה כפולה: של שני עתונים, שתי קבוצות, שתי אפוזיציות. וזה המקור של כל תעמולת הזוועה שמתנהלת באמריקה ובכל הארצות האחרות.

הנצחון בבחירות יועיל לעיר ויחזק את ההסתדרות

אני אינני יודעת אם אנשים מבוגרים צריכים להתביש בזה שהם מקוים לטובה ושיש להם מחשבות ותלומות על דברים טובים. אנשים פקחים אומרים שזה דבר ילדותי. אני מוכנה להניח שבמובן זה הייתי תמיד ילדותית. האמנתי שאם כי במשך שנים רבות, במשך כל שנות תנועת הפועלים בארץ, לא הגענו לאיחוד מלא ומושלם. אך בהתקרב האפשרות הממשית של הקמת המדינה, אני מודה ומתודה: השבתי שבבחירות הראשונות לפרלמנט העברי, במדינה העברית, תלך תנועת הפועלים מאוחדת, מאוגדת, שלמה ויחידה. לא זכינו, ואנחנו יושבים בכנסת כמו שאנחנו יושבים. אין אסון יותר גדול למדינה.

רגילים היינו במשך כל השנים לכך שמחוץ לקבוצה קטנה בתנועת הפועלים (פועלי ציון שמאל) היתה זאת אקסיומה לנו שאל בחירות מוניציפאליות הולכת ההסתדרות, הולך ציבור הפועלים. והנה עתה, כאשר יש שלטון כזה בתל-אביב שציבור הפועלים יכול לקבל רוב בעירייה. מהו הגורם האמיתי, הסיבה הנכונה שהביאה לידי כך שלבחירות הראשונות אל העירייה במדינת ישראל לא הולכת ההסתדרות ברשימה אחת, כי אם גם פה ילך ציבור הפועלים מפוצל? אסון!

ציבור הפועלים כולו צריך הפעם, כאשר הוא ילך אל הקלפי לעשות שני דברים: לא רק לתת את קולו בעד רשימת ההסתדרות בגלל שהוא רוצה לשנות את המשטר בעיריית תל-אביב, אלא הוא מוכרח לדאוג לכך שרשימת ההסתדרות תצא כל כך חזקה שברור יהיה בהחלט מה שכל פועל רוצה בתל-אביב: שלהבא לא תקום יד לפצל ולפזר את כוחו של ציבור הפועלים המאורגן. כולם צריכים ללמוד לקח כזה מתוצאות הבחירות. זה מוכרח להביא לא רק לשינוי משטר בתל-אביב כי אם ההסתדרות צריכה לצאת מהבחירות יותר חזקה ויותר מלוכדת משהיתה. הנצחון בבחירות לעירייה נתון לטובת העיר ולטובת ההסתדרות גם יחד. (מתוך נאום באספה בתל-אביב).

א

רשימת

א

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ-ישראל

דפוס קואופרטיבי „אחדות“ בע"מ, תל-אביב